نامه به سردبیر

برنامه مدون توسعه روش‌های یاددهی یادگیری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

مریم آویژگان*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ فروردین ۱۴۰۲؛ ۲۳(٤): ۲۵ تا ۲۹
DOI: 10.48305/23.25

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

تدریس فعالیت متقابل بین یاددهنده و یادگیرنده است که بر اساس طرحی منظم و هدفدار و به قصد ایجاد یادگیری در یادگیرندگان انجام می‌شود(۱). روش تدریس از جمله مؤلفه‌های اصلی برنامه درسی و از مراحل مهم طراحی آموزشی محسوب می‌شود(۲). با توجه به مشکلات روش‌های سنتی تدریس در آماده نمودن حرفه‌ای دانشجویان، باید شیوه‌های آموزشی را برگزید که قادر به تقویت قدرت استدلال، قضاوت و تصمیم‌گیری دانشجویان باشد(۳). از طرف دیگر فراهم کردن زمینه‌های ارتقای شغلی می‌تواند در افزایش بهره‌وری اساتید و کارایی درونی و بیرونی دانشگاه‌ها مؤثر باشد(٤). در همین راستا مدیریت مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، به عنوان یکی از مدیریت‌های وابسته به حوزه معاونت آموزشی دانشگاه، حمایت‌های تخصصی خود را در زمینه توسعه یاددهی-یادگیری در دو حوزه آموزش حضوری و مجازی تدوین نمود. توسعه روشهای یاددهی یادگیری جزء استانداردهای اعتباربخشی مدیریت مطالعات و توسعه آموزش پزشکی می باشد و لازم است برای ارتقای آن برنامه مدونی وجود داشته باشد و بطور مستمر پیگیری گردد. هدف معرفی شش برنامه شامل اساتید، مدیریت برنامه درسی، ارتقای عرصه‌های آموزش بالینی، بازخورد، تقدیر از اساتید برگزیده و ترویج نوآوری‌های آموزشی برای توسعه روش‌های یاددهی- یادگیری است:

برنامه اول- توانمندسازی اساتید

مسؤول برنامه: واحد توانمندسازی مدیریت مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه

هدف برنامه: توسعه کارایی اساتید در روش‌های یاددهی- یادگیری

دوره زمانی: هر نیمسال

رئوس اقدامات:

۱- طراحی و اجرای نیازسنجی آموزشی با روش‌های مختلف از دانشکده‌ها و اساتید

۲- طراحی برنامه‌های توانمندسازی اساتید در سه سطح با نظر متخصصان آموزش پزشکی

۳- ارزیابی برنامه‌های توانمندسازی بر اساس نظرات اساتید

٤- بازنگری برنامه‌های توانمندسازی اساتید

۵- اجری برنامه‌های توانمندسازی اساتید

* **نویسنده مسؤول:** دکتر مریم آویژگان (استادیار)، مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، مدیریت مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
maryamavizhgan@gmail.com
تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۹/۲۷، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۵

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]
[DOI: 10.48305/23.0.25]

٦- اجرای برنامه‌های اختصاصی اساتید جدید الورود

لازم به ذکر است هر عضو هیأت‌علمی جدیدالورود دانشگاه‌های علوم پزشکی موظف است در سال اول شروع به کار به مدت ٤٥ ساعت در کارگاه آموزشی شرکت کند که یکی از موضوعات، روش‌ها و فنون تدریس به مدت ١٦ ساعت است.

٧- برگزاری حداقل یک کلینیک مشاوره تدریس

کلینیک مشاوره تدریس یک جلسه عمومی باهدف ارتقای یاددهی- یادگیری، با حضور حداقل یک متخصص در این حیطه قابل اجرا است، در این جلسه شرکت‌کنندگان می‌توانند به‌صورت یک‌به‌یک با طرح مشکل یا مسأله خاصی که با آن مواجه هستند، از مشاوره متخصص استفاده کنند. سایر حاضران می‌توانند مشابه یک کلینیک آموزشی بالینی از مشاوره ارائه‌شده به فرد مراجعه‌کننده برخوردار شوند.

٨- برگزاری حداقل یک جلسه نقد تدریس

جلسات نقد تدریس باهدف ارتقای یاددهی- یادگیری قابلیت اجرا دارد. بدین‌صورت که کلاس درس نظری یا بالینی مانند راند برای اساتید داوطلب با هماهنگی قبلی فیلم‌برداری شود. فیلم‌ها توسط متخصصان آموزش پزشکی بررسی و قسمت‌های اصلی انتخاب و جدا گردد. طی هماهنگی قبلی و اطلاع‌رسانی عمومی، علاقه‌مندان و هیأت‌علمی مربوطه دعوت و فیلم منتخب هر هیأت‌علمی در مدت ١٠ الی ١٥ دقیقه برای حاضرین جلسه پخش شود. سپس توسط اساتید حاضر و متخصصان آموزش پزشکی با چک‌لیست‌های از قبل طراحی‌شده موردنقد و بررسی قرار گیرد. علاوه بر ارائه نظرات مکتوب، امکان بحث‌های شفاهی نیز باشد که ضمن ارائه بازخوردهای مؤثر به اساتید، زمینه تعامل بیش‌تر همکاران را امکان‌پذیر سازد. این برنامه برحسب تقاضای هیأت‌علمی یا معرفی گروه یا دانشکده مربوطه قابل برگزاری است.

برنامه دوم- مدیریت برنامه درسی

مسؤول: واحد برنامه‌ریزی درسی مدیریت مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه با همکاری کمیته برنامه‌ریزی درسی دانشکده‌ها

هدف: استخراج نقاط قوت و ضعف یاددهی- یادگیری از طریق مدیریت برنامه درسی

بازه زمانی: هر نیمسال

اقدامات:

١. تشکیل کمیته برنامه‌ریزی درسی دانشکده متشکل از اساتید باتجربه، علاقه‌مند و متعهد در امر آموزش

٢. برنامه‌ریزی برای بررسی و نظارت بر مدیریت برنامه درسی در گروه‌های مختلف آموزشی به ترتیب اولویت

٣. تشکیل منظم و ماهانه کمیته برنامه‌ریزی درسی طبق برنامه تدوین شده

٤. استخراج نقاط قوت و ضعف از طریق مدیریت برنامه درسی

٥. بازخورد شفاهی و کتبی به مدیر گروه و مسؤول درس مربوطه

٦. پیگیری انجام اصلاحات توسط مدیر گروه و مسؤول درس مربوطه

٧. گزارش پیشرفت اصلاحات در کمیته برنامه‌ریزی درسی و ارائه به شورای آموزش دانشگاه

٨. شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای اساتید و ارائه به واحد توانمندسازی EDC

برنامه سوم- ارتقای عرصه‌های آموزش بالینی

مسؤول: واحد آموزش بالینی مدیریت مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه

هدف: ارتقای روش‌های یاددهی- یادگیری در عرصه‌های بالینی

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.48305/23.0.25]

بازه زمانی: هر نیمسال

اقدامات:

۱. برگزاری حداقل دو کارگاه توانمندسازی اساتید برای توسعه یاددهی- یادگیری در عرصه‌های بالینی

۲. ارائه مشاوره‌های فردی به اساتید بالینی حداقل دو ساعت ثابت در هفته

۳. هدایت یا طراحی حداقل یک فرایند آموزشی ارتقای حوزه یاددهی- یادگیری در عرصه‌های بالینی

٤. هدایت یا طراحی حداقل یک طرح پژوهشی ارتقای حوزه یاددهی- یادگیری در عرصه‌های بالینی

٥. تدوین و بازنگری راهنماها، دستورالعمل‌ها و ابزارهای لازم برای ارتقای حوزه یاددهی- یادگیری در عرصه‌های بالینی مبتنی بر بهترین شواهد (حداقل یک مورد)

٦. برگزاری حداقل یک جلسه برای توسعه تعاملات و نظارت بر دفاتر توسعه دانشکده‌ها و مراکز آموزشی درمانی

۷. حضور حداقل هفتگی در عرصه‌های بالینی مختلف برای حمایت در زمینه کاربست دانش‌های جدید یاددهی- یادگیری در آموزش بالینی

برنامه چهارم- بازخورد به اساتید

مسؤول: واحد ارزشیابی استاد مدیریت مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه

هدف: ارتقای عملکرد اساتید در حوزه یاددهی – یادگیری

بازه زمانی: سالانه

اقدامات:

۱. ارزشیابی‌های مستمر اساتید با استفاده از روش‌های متعدد از نظر فراگیران و مسؤولان

۲. مشاهده عملکرد آموزشی عضو هیأت‌علمی متقاضی یا بنا به صلاحدید مسؤولین، به‌صورت مستقیم (مشاهده کلاس درس یا راند بالینی) یا غیرمستقیم (مشاهده فیلم تدریس، بررسی نظرات فراگیران) توسط افراد خبره

۳. ارائه بازخورد شفاهی و کتبی مؤثر با شیوه‌نامه مشخص و به‌صورت انفرادی

برنامه پنجم- تقدیر از اساتید برگزیده

مسؤول: معاونت آموزشی با همکاری مدیریت مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه

هدف: الگوسازی و ارج نهادن به خدمات شایان توجه اساتید بویژه در حوزه یاددهی- یادگیری شامل دو برنامه جشنواره آموزش دانشگاه و جشنواره آموزشی کشوری شهید مطهری

بازه زمانی: سالانه

الف: جشنواره آموزش

اقدامات:

۱- تدوین و ابلاغ شیوه نامه به دانشکده‌ها

۲- دعوت از اساتید واجد شرایط برای تکمیل و ارسال مستندات طبق شیوه نامه

۳- اختصاص حداکثر ۷۰ امتیاز بر اساس مستندات در دانشکده

٤- ارسال اسامی با بیشترین امتیاز و طبق شیوه نامه به مدیریت مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه

٥- اختصاص حداکثر ۳۰ امتیاز در مدیریت مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه بر اساس کارنامه ارزشیابی کیفیت تدریس ازنظر فراگیران، مشاهده تدریس هیأت‌علمی توسط متخصصان آموزش پزشکی و بررسی طرح دوره

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.48305/23.0.25]

٦- شناسایی اساتید برگزیده و تقدیر از آن‌ها

ب: جشنواره آموزشی شهید مطهری

١- طراحی و اجرای فراخوان

٢- ترغیب اساتید برای شرکت در فراخوان

٣- مشاوره به اساتید برای درج فرایندهای آموزشی با فرمت مشخص

٤- بارگذاری در سامانه مربوطه

٥- ارزیابی و امتیازدهی فرایندها

٦- انتشار این فعالیت‌ها در سامانه دانشگاهی برای الگوسازی سایرین

٧- تقدیر از مجریان فرایندهای برتر دانشگاهی و کشوری، با جوایز و ارزش‌های علمی

برنامه ششم-ترویج نوآوری‌های آموزشی

مسؤول: واحد دانش‌پژوهی، واحد طرح‌های توسعه در آموزش و مرکز تحقیقات آموزش پزشکی مدیریت مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه

هدف: فعالیت‌های پژوهشی، نوآورانه و توسعه ای در حوزه یاددهی- یادگیری درجهت حل مسأله، گسترش مرزهای دانش و ورود به عرصه‌های بدیع

بازه زمانی: مستمر

الف: واحد دانش پژوهی

١- ترغیب اساتید برای ارائه طرح‌های دانش پژوهی

٢- مشاوره به اساتید برای درج فعالیت‌های دانش‌پژوهی با فرمت مشخص

٣- بارگذاری در سامانه مربوطه

٤- ارزیابی و امتیازدهی طرح‌ها در دو بخش دانشورانه و دانش‌پژوهی

٥- انتشار این فعالیت‌ها در سامانه دانشگاهی برای الگوسازی سایرین

٦- تقدیر از مجریان فرایندهای برتر دانشگاهی و کشوری، با جوایز و ارزش‌های علمی

ب: واحد طرح‌های توسعه در آموزش

١- ترغیب اساتید برای ارائه طرح‌های توسعه آموزش

٢- ارائه مشاوره و راهنمایی به اساتید برای درج فعالیت‌های توسعه ای با فرمت مشخص

٣- بارگذاری در سامانه مربوطه

٤- ارزیابی طرح‌ها و رفع نقایص

٥- بارگذاری طرح مورد تأیید مدیریت مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی در سامانه ملی طرح‌های نوآورانه مرکز تحقیقات راهبردی آموزش پزشکی وزارت بهداشت توسط مجری

٦- مشارکت و نظارت بر فرایند اجرای طرح‌ها

٧- ارائه مشاوره و راهنمایی به مجریان طرح‌ها

ج: مرکز تحقیقات آموزش پزشکی

١- ترغیب اساتید برای ارائه طرح پژوهش در آموزش

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.48305/23.0.25]

۲- دریافت طرح‌های پژوهشگران در سامانه پژوهش‌یار

۳- بررسی اولیه کارشناس و اعلام نظر داوران

٤- بررسی طرح‌ها در شورای پژوهش

٥- تهیه فرم‌های پایش، کد اخلاق و قرارداد در صورت تأیید طرح

٦- ارجاع به معاونت پژوهش دانشگاه

۷- تصویب بودجه، تخصیص کد علمی، کد اخلاق و سایر مراحل در صورت تأیید نهایی مسؤولین

منابع

1. Arab Firouzjaei M, Kargar-Abargouei E, Kamali F. Using the Virtual Team Member Teaching Design (V-TMTD) in Medical Basic Sciences course during the Covid-19 pandemic: An Action Research Study. Iranian Journal of Medical Education 2022; 22: 54-64

2. Bagheri M, Haghani F, Mohamadi kia ٔ A. Inquiry-based Teaching Method in Medical Education. Iranian Journal of Medical Education 2019; 19: 156-165

3. Soleymani S, Aliabadi K, Zaraii Zavaraki I, Delavar A. The Effect of Problem-Solving Teaching through A Flipped-Learning Pattern on the Capability of Problem-Solving Styles of Students of Mashhad University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education 2022; 22: 247-255

4. Asadi F, Dashti S, Araste A. Relationship between mission and job satisfaction with the quality of teaching faculty members during the virtual education under the coronavirus pandemic conditions. Iranian Journal of Medical Education 2022; 22: 181-189

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.48305/23.0.25]